

УДК 342.95

ІВАНЦОВ В. О.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-2904-0466>

СПОРТИВНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Розглянуто основні теоретичні підходи щодо регулювання суспільних відносин у сфері спорту та розуміння спортивного права. Зазначено, що спортивне право необхідно поділити на приватне спортивне право та публічне спортивне право. Останнє визнано підгалуззю Особливої частини адміністративного права та частиною відповідно навчальної дисципліни.

Ключові слова: спортивне право, адміністративне право, публічне право, приватне право, підгалузь, правовий інститут, навчальна дисципліна.

Сьогодні Україна ставить перед собою завдання інтеграції у світову спортивну спільноту як рівного партнера. Проте комплекс нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері спорту в Україні, наразі майже не досліджено. У більшості своїй нормативні акти у сфері спорту не систематизовані, досить часто отримують необґрунтовано розширене тлумачення або, навпаки, не виправдано звужене, а іноді задекларовані в них норми є взагалі не виконуваними.

Дослідження питань правового регулювання суспільних відносин у сфері спорту у вітчизняній літературі отримали лише два основних напрямки: у рамках інституту управління фізичною культурою та спортом і спортивного права. У свою чергу, у юридичній літературі останнє визначають як самостійну галузь права [1, с. 17]; правовий інститут [2, с. 24]; комплексну галузь права чи комплексну галузь законодавства [3, с. 7].

Щодо розуміння спортивного права як самостійної галузі права слід підтримати позицію О. В. Сердюкова, який зазначає, що слабкість такого підходу полягає в неможливості виділення особливих методів правового регулювання, властивих спортивному праву, а також відсутності особливого галузевого режиму, відповідно до якого до відносин, які регулюються галуззю права, норми, котрі знаходяться за її межами, незастосовні [4, с. 18]. Відсутність самостійного методу використовується також багатьма зарубіжними вченими для висновку про неможливість виокремлення спортивного права в самостійну галузь [5, с. 9]. Недоречність визначення спортивного права у якості правового інституту можна пояснити значною кількістю інститутів спортивного права [5, с. 6]. Останні в силу своєї унікальності навіть за

великим бажанням не можуть бути розглянуті як субінститути у складі одного загального інституту [4, с. 19]. Наприклад, О. В. Сердюков до інститутів спортивного права відносить наступні: боротьба з допінгом, драфт, види спорту, громадянство, вирішення спорів, юридична відповідальність, трудовий договір, агентування, ліцензування та ряд інших [4, с. 11]. Тому на перший погляд єдино правильною виглядає позиція щодо визначення спортивного права як комплексної галузі права. Під комплексною галуззю права у літературі переважно розуміють один із видів галузі права, для якої є характерним сполучення різнорідних інститутів профільюючих та спеціальних галузей права.

У наш час серед вчених є як прибічники, так і опоненти правомірності існування комплексних галузей права. Розуміння спортивного права як комплексної галузі права є наслідком доведення її «несамостійності» як галузі права та відповідно знову ж таки ґрунтується на неможливості зв'язати його норми єдиним методом та механізмом правового регулювання, що детермінується специфікою суспільних відносин, які регулюються спортивним правом [6]. Цікаво, що противники підходу до характеристики спортивного права як комплексної галузі права апелюють до необхідності визначення останньої комплексною галуззю законодавства, посиляючись на твердження представників теорії права про можливість існування виключно комплексних галузей законодавства [7, с. 25]. Так, С. С. Алексєєв підкреслює, що всі ті сукупності норм, які в літературі відносились до комплексних галузей права, насправді не є підрозділами об'єктивно існуючої системи права. Усі вони відносяться до галузей законодавства, або до галузей правової науки. При цьому існування останніх зовсім не заперечує становлення перших [8, с. 276]. Ідентичною є позиція по відношенню до спортивного права як комплексної галузі законодавства: «...спортивне право не можна поки що виділяти у комплексну галузь права» [7, с. 28]

Підсумовуючи викладене, з упевненістю можемо сказати, що спортивне право у змістовному плані є доволі складним утворенням. Це пов'язано з тим, що вплив на спорт здійснюється за допомогою як норм приватного, так і норм публічного права. І приватне, і публічне право по-своєму розглядають окремі питання діяльності у сфері підготовки та проведення спортивних змагань. Тому у регулюванні спортивних відносин знаходиться місце як для приватного, так і публічного права. Таким чином, спортивне право можна поділити на приватне спортивне право та публічне спортивне право. Норми першого регулюють спортивні відносини щодо цивільно-правових спорів, цивільних договорів між суб'єктами спортивних відносин та трудових спортивних договорів, переходу працівників від одного роботодавця до іншого, атестації працівників, спонсорства, агентування, страхування тощо. Публічне спортивне право пропонуємо визнати підгалуззю Особливої частини адміністративного права. У свою чергу, серед інститутів спортивного права як підгалузі Особливої частини адміністративного права можна виділити наступні: види спорту; ліцензування у сфері спорту; спортивні заходи; спортивна медицина; освіта у сфері спорту; національні збірні команди; спортивне суддівство; спортивні звання, спортивні розряди та спортивні нагороди; матеріально-технічне та фінансове забезпечення у сфері спорту; інформаційне забезпечення у сфері спорту; державний контроль у сфері спорту; адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері спорту.

Переконані, що запропоноване нами теоретичне вирішення питання щодо розуміння поняття «спортивне право» у разі його підтримки може сприяти систематизації нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері спорту, відповідно адаптації національного законодавства до європейського; підвищенню ефективності викладання та вивчення вітчизняного адміністративного права за рахунок опанування названої галузі права у межах самостійної навчальної дисципліни.

Список бібліографічних посилань

1. Егоричев А. Н. Конституционно-правовые основы физической деятельности: российский и зарубежный опыт : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. М., 2006. 206 с.
2. Соловьев А. А. Концепция проекта Спортивного кодекса Российской Федерации. М., 2009. 55 с.
3. Амиров И. М. Правовое регулирование спортивно-технических отношений : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Краснодар, 2005. 219 с.

4. Сердюков А. В. Спортивное право как комплексная отрасль законодательства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. М., 2010. 26 с.
5. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа формування національної галузі права «Спортивне право України» : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2009. 19 с.
6. Шатилов А. Физкультурно-спортивное право как новая комплексная отрасль права // Adhdportal : сайт. URL: http://adhdportal.com/book_2614_chapter_4_FIZKULTURNO-SPORTIVNOE_PRAVO_KAK_NOVAJA_KOMPLEKSNAJA_OTRASL_ROSSIJSKOGO_PRAVA.html (дата звернення: 16.04.2021).
7. Тіхонова М. А. До проблеми виокремлення спортивного права. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. Вип. 52. С. 22–29.
8. Скаун О. Ф. Теория государства и права : учебник. Харьков : Консум, 2000. 704 с.

Отримано 21.04.2021

